

АНАЛИЗА ЕФЕКТА
НАЦРТА ЗАКОНА О ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА
ЗАКОНА О ОДУЗИМАЊУ ИМОВИНЕ ПРОИСТЕКЛЕ ИЗ КРИВИЧНОГ ДЕЛА

1. Одређивање проблема које нацрт закона треба да реши

Институт одузимања имовине протистекле из кривичног дела представља једну од кључних карика која доприноси остварењу сврхе кривичног законодавства под којом се подразумева специјална и генерална превенција у вршењу кривичних дела. Наиме, ради се о најбољем превентивном механизму који демотивишуће делује на актуелни и потенцијални криминални миље и њиме се на најбољи начин остварује принцип да нико не може имати користи од кривичног дела.

Важећи Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела ("Сл. гласник РС", бр. 32/2013-у даљем тексту : Закон) примењује се на круг кривичних дела прописан у члану 2 истог, при чему се Закон поред оних таксативно наведених, примењује и на одређена друга кривична дела у случају испуњења одређеног имовинског ценсуза који прелази износ од милион и петстотина хиљада динара.

Како би се ова посебна кривично правна мера, чији се основ налази у општем правном принципу према којем, нико не може задржати имовинску корист коју је прибавио извршењем неког противправног акта, могла још ефикасније да користити, то је њену примену потребно проширити и на друга кривична дела код којих је лукративни моменат доминантан. Тако на пример према важећем законском решењу, примена Закона није могућа код кривичних дела против интелектуалне својине, или пак тешког убиства односно лишења живота при извршењу кривичног дела разбојништва или разбојничке крађе.

У делу прописивања кривичних дела на које се Закон примењује измену Закона нужно налаже и истовремено планирана измена Кривичног законика, којим изменама се ревидира глава кривичних дела против привреде у смислу да се специјализацијом инкриминацијом уведе нова кривична дела, мења законски опис постојећих, уређује систематика истих са изменом броја чланова. Како су ова два прописа у домену одређених кривичних дела повезана, то измене једног директно условљавају измене другог и обрнуто.

С друге стране, поред ових материјалних измена, потреба ефикаснијег спровођења поступка повлачи и измену процесних одредаба овог Закона, а тиме и дела закона који се бави организационим питањима и питањима надлежности Јединице за финансијске истраге и Дирекције за управљање одузетом имовином, органа управе у саставу Министарства правде који је задужен за обављање послова међународне сарадње, као и управљање привремено одузетом имовином. У том смислу ће се, поред осталог, изменити

у једном сегменту и организациона структура Јединице за финансијске истраге на начин што ће се образовати канцеларија за повраћај имовине што ће знатно убрзати поступање у предметима међународне сарадње.

2. Циљ који се постиже

Аналогно изнетим проблемима, Нацтом закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела постиже се општи циљ остваривања стратешког приоритета у борби против организованог криминала под којим се подразумева развијање националних капацитета и потенцијала за ефикасну борбу против свих облика истог.

Појединачни циљеви, опредељени на нивоу материјалних, процесних и организационих одредаба Закона јесу:

- остваривање специјалне и генералне превенције код ширег круга кривичних дела, јер су лукративни разлози одлучујући мотив код већине извршилаца кривичних дела;
- бржи и ефикаснији поступак одузимања кроз измењену врсту правног лека и ограничено поступање другостепеног органа у случају када је побијано решење већ једном укинута;
- јасне прописане линије рада кроз уређење надлежности Јединице за финансијске истраге, у оквиру МУП-а Србије и Дирекције за управљање одузетом имовином;
- спречавање дистрибуције незаконитих прихода у легалне токове;
- боља оцена остваривања владавине права и јачања правне државе са аспекта напретка државе у процесу европских интеграција;
- јачање поверења грађања у правосуђе генерално;
- већи буџетски приход.

3. Да ли су разматране друге могућности за решавање проблема?

У разматрању других могућности за решавање проблема у обзир се није узимала опција "status quo", јер су уочени недостави у пракси, наметнули потребу редефинисања одређених законских одредаба.

Такође, Акциони план за спровођење Националне стратегије за борбу против корупције за период 2013-2015 године, у оквиру једне од таргетираних области потребног анти-коруптивног деловања, ради реализације циља постављеног под бр. 3.4.3 који гласи „Развијено ефикасно и проактивно поступање у откривању и кривичном гоњењу коруптивних кривичних дела“, предвиђа нормативне активности на плану измене важећег Закона. Тако је и одређена активност „изменити Закон о одузимању имовине проистекле из кривичног дела да се uvede обавеза МУП-а да уз кривичну пријаву тужилаштву доставља и извештај о финансијској истрази“, што подразумева да је израдом овог Нацрта испуњена и ова обавеза.

4. Зашто је доношење закона најбоље решење проблема?

Реализација горе постављених циљева, од којих је водећи онај који се тиче специјалне и генералне превенције у вршењу кривичних дела, није могућа без проширења круга кривичних дела на које се Закон може применити. С друге стране, измена процесних одредаба и уређење питања надлежности поступајућих органа треба доведе до ефикаснијег деловања и идентификовања ове имовине.

Обуке и усавршавање запослених су важно оружје добре имплементације овог Закона, међутим промена правног оквира који ће омогућити њихов лакши и сврсисходнији рад је основна претпоставка наведеног.

5. На кога и како ће утицати предложена решења?

Предложена решења утицаће превентивно на актуелне и потенцијалне криминалне актере у погледу вршења кривичних дела. Стварање извесности о примени ефикасних механизма одузимања свих облика финансијске користи допринеће демотивисаности за предузимање криминалних радњи. Ово са разлога што се на овај начин криминалном миљеу шаље јасна порука о томе да се криминал не исплати, јер им у случају откривања, процесурања односно коначне осуде за ову врсту кривичних дела остаје само казна, док ће бити лишени финансијске користи због чијег су се стицања и упустили у извршење дела.

Шири круг кривичних дела на која ће Закон моћи да се примени, али и измењене одредбе које ће допринети ефикаснијем вођењу поступка у циљу брзог идентификовања и замрзавања такве имовине ради спречавања њеног прикривања, утицаће, кроз већи обим одузете користи, и на боље финансијско функционисање наше државе, јер се таква средства директно сливају у државну касу.

Непосредан утицај измене имају и поступајуће органе, у смислу јаснијег прописивања њиховог рада и надлежности.

6. Које трошкове ће примена Закона изазвати грађанима и привреди, посебно малим и средњим предузећима?

Нацрт закона о изменама и допуна Закона о одузимању имовине неће изазвати трошкове грађанима и привреди.

7. Да ли позитивне последице доношења Закона оправдавају трошкове његове примене?

Како смо оценили да примена нових решења неће бити праћена додатним трошковима по горе наведене субјекте, то сматрамо да не треба одговорати на наведено питање.

8. Да ли се Законом подржава стварање нових привредних субјеката на тржишту и тржишна конкуренција?

Развијена примена алата у борби против финансијског и других облика криминална код којег је лукративни циљ доминантан, доприноси стварању јаке правне државе и остваривању начела владавине права, што ће на Републику Србију као крајњи ефекат имати креирање атрактивнијег привредног амбијента.

9. Да ли су све заинтересоване стране имале прилику да се изјасне о закону?

Јавна расправа је одржана од 10-30 септембра 2015. године, те је формирана радна група која је радила на изради Нацрта закона о изменама и допунама Закона о одузимању имовине проистекле из кривичног дела, детаљно размотрила све приспеле коментаре.

Посебно истичемо коментаре канцеларије Повереника од којих су многи интегрисани у текст измена Закона.

10. Које ће се мере током примене Закона предузети да би се остварило оно што се доношењем Закона намерава?

Јачање постојећих кадровских капацитета је једна од најефективнијих мера за ефикасну примену овог Закона, која ће се остварити кроз организовање обука и других видова стручног усавршавања у организацији Правосудне, али и Криминалистичко – полицијске академије.